

Kwaliteitshandboek

Organisatie en Strategie

A. Primaire processen

A.3 Pedagogisch beleid en dienstverlening (decentraal)

A.3.1 Pedagogisch beleidsplan buitenschoolse opvang (BSO)

Doel van het beleid:

Pedagogisch beleid van Zo Kinderopvang dat dient als kader voor vestigingsmanagers om hun locatie specifieke pedagogisch werkplan te schrijven.

Goedkeuring
C.C.G Koek

Paraaf

Ingangsdatum
1 juli 2021

Pedagogisch beleidsplan Zo Kinderopvang BSO Versie: maart 2023

Inhoud

Inleiding/voorwoord	4
Pedagogische doelstelling: ontwikkeling en burgerschap	5
Missie van Zo Kinderopvang	5
Onze kernwaarden zijn:	5
Pedagogische visie	5
Betrokken en verbinding	5
Ondernemend	5
Belangstellend, nieuwsgierig en avontuurlijk	6
Wettelijke 'doelen': emotionele veiligheid, ontwikkeling van competenties en morele ontwikkeling	7
Visie op ontwikkeling	7
BSO en pedagogiek	7
Een open en geïnteresseerde houding	7
Democratie, gemeenschapszin en verantwoordelijkheid	8
Duurzaamheid	8
Wennen	8
Plezier in talenten kennen en ontwikkelen	9
Stimuleren van groei en de brede ontwikkeling	9
Kinderparticipatie	10
Vrij spelen en het activiteiten aanbod	11
Gezonde leefstijl en aandacht voor duurzaamheid	12
Veel naar buiten	12
Stimuleren van de zelfstandigheid	12
Risicovol spelen en onze 'zo veilig als mogelijk' - benadering	13
Kinderen met extra ondersteuningsbehoefte	13
Drie pedagogie: volwassenen, kindergroep en omgeving	15
Samenwerken met ouders	15
Mentor	15
Samenwerken met het basisonderwijs	15
Huiswerk	15
De pedagogisch medewerker als rolmodel	16
Groep /andere kinderen en groepsstabiliteit	16
Omgeving / ruimte / inrichting / materialen	16
Verwijzingen:	17

Inleiding/voorwoord

Dit is het pedagogisch beleidsplan voor de buitenschoolse opvang van Zo Kinderopvang. Dit document is gemaakt voor en door pedagogisch medewerkers en vestigingsmanagers, onder begeleiding van de afdeling pedagogiek en in samenspraak met ouders van Zo Kinderopvang. Bij het schrijven van dit document hebben wij ons laten inspireren door theoretische inzichten van verschillende psychologen (zoals bijvoorbeeld Vygotsky) en pedagogen (zoals bijvoorbeeld Maria Montessori) en door recent onderzoek gericht op het leven en leren van kinderen in groepen in kindercentra.

Zo Kinderopvang is een decentrale organisatie. Zo Kinderopvang heeft een overkoepelend pedagogisch beleid. We geloven echter ook dat elke vestiging zijn eigen pedagogische identiteit mag hebben, uiteraard binnen de kaders van het overkoepelende pedagogisch beleid en binnen gestelde kwaliteitseisen. De vestigingseigen ideeën en toepassingen zijn in het pedagogisch werkplan van de vestiging te vinden.

We stellen dit document vast voor dit moment en evalueren elke twee jaar. In die periode gaan pedagogisch medewerkers, ondersteund door de vestigingsmanager en de afdeling pedagogiek, verder met de ontwikkeling van de werkwijze en van de eigen competenties. Want bij Zo is iedereen in ontwikkeling.

Leidend bij Zo is het persoonlijke contact van de pedagogisch medewerkers met ieder kind en zijn/haar ouders¹. Want opvoeden en ontwikkelen gebeurt het beste in een betrokken relatie met vertrouwde volwassenen.

---

¹ Waar ouders staat, bedoelen we ouders of andere vaste verzorgers van het kind

Pedagogische doelstelling: ontwikkeling en burgerschap

Missie van Zo Kinderopvang

Zo biedt kinderopvang van uitstekende kwaliteit in een veilige, avontuurlijke en lerende omgeving vanuit ontzorgend partnerschap met ouders. Vaardigheden als ondernemend, belangstellend, nieuwsgierig en betrokken vormen de kern van ons werk. Zo is een organisatie waar kinderen, ouders en pedagogisch medewerkers gezien worden, graag komen en zich optimaal ontwikkelen.

Onze kernwaarden zijn:

- Verbinding
- Groei
- Plezier
- Duurzaam

Onze kernwaarden zijn door het beleid heen verder uitgewerkt.

Pedagogische visie

Bij Zo Kinderopvang willen we samen met ouders de kinderen begeleiden naar volwassenheid, een stip aan de horizon. We begeleiden kinderen naar een toekomst als:

Democratische wereldburgers, die goed in hun vel zitten, hun talenten kennen en verder willen ontwikkelen, en zich positief willen inzetten voor de samenleving, met een gezonde leefstijl, een open en geïnteresseerde houding, gemeenschapszin en medeverantwoordelijkheid voor zichzelf en voor de omgeving. Zij doen dat samen met anderen en ieder naar eigen vermogen.

Natuurlijk werken we daaraan vanuit de eigenheid van elke leeftijdsfase. Daarbij zijn een veilige hechting, sensitieve responsiviteit van volwassenen, spelen, zelf doen, plezier, creativiteit en humor sleutelbegrippen.

We blijven een leven lang leren en daardoor kunnen we ons blijven aanpassen aan een snel veranderende maatschappij. We stimuleren kinderen om een leven lang nieuwsgierig te blijven en in volle betrokkenheid te ondernemen.

Betrokken en verbinding

Stimuleren van betrokkenheid betekent dat we kinderen ondersteunen om betrokken te zijn in hun activiteiten en spel. Daarmee bedoelen we dan dat ze geconcentreerd in hun activiteit kunnen opgaan zonder zich te laten afleiden.

We zorgen ook dat kinderen betrokken en verbonden raken bij de wereld om hen heen. Die betrokkenheid en verbondenheid betekent dat we goed naar elkaar (leren) luisteren zodat we oog krijgen voor de ander/ andere kinderen op de groep. We laten de kinderen steeds meer (zelfstandig) ontdekken, ook buiten de groep en de vestiging.

Ondernemend

Een positief zelfbeeld, zelfkennis, vertrouwen in zichzelf en in de omgeving, maken dat kinderen op ontdekking kunnen gaan, initiatieven kunnen nemen en daarmee hun eigen leeromgeving creëren. Een veilige omgeving is daartoe een voorwaarde.

Voor iedereen, kinderen, pedagogisch medewerkers en ouders, geldt dat we ons richten op een positieve instelling en een probleemoplossende manier van denken, spelen en werken. We observeren de kinderen, geven ze de ruimte om zelf te ondernemen en bieden uitdagingen om kinderen uit de tent te lokken. We zien talenten en uitdagingen van de kinderen. We helpen kinderen succeservaringen op te doen die het zelfvertrouwen vergroten.

Belangstellend, nieuwsgierig en avontuurlijk

Om kinderen toe te rusten op een leven lang leren en te zorgen dat kinderen nieuwsgierig en leergierig worden, geven we ze letterlijk en figuurlijk de ruimte, een veilige omgeving en een aanbod in materialen en activiteiten om te leren en ontdekken. Een veilige omgeving betekent ook leren omgaan met risico's.

Bij de buitenschoolse opvang hebben kinderen, via kinderparticipatie, een belangrijke rol in het samenstellen van het programma.

Pedagogisch medewerkers en ouders zijn rolmodellen. Zo ondersteunt haar pedagogisch medewerkers dan ook om zich verder te ontwikkelen in betrokkenheid, ondernemendheid en nieuwsgierigheid. Voor pedagogisch medewerkers en ouders is een voorwaarde, dat zij gelijkwaardige partners zijn.

In werkoverleg en in teamoverleg bespreken medewerkers met elkaar wat bovenstaande en onze kernwaarden voor hen betekenen en hoe ze daaraan werken.

Wettelijke 'doelen': emotionele veiligheid, ontwikkeling van competenties en morele ontwikkeling

Visie op ontwikkeling

Kinderen ontwikkelen zich en dat doen ze grotendeels zelf. Een rode draad in het leren is dat de meeste kinderen nieuwsgierig zijn, graag willen leren, weten en kunnen. Kinderen in de basisschoolleeftijd ontwikkelen zich het beste in een veilige omgeving waar ze de ruimte krijgen en worden uitgedaagd om zelf te kunnen doen, te experimenteren en (mee) te beslissen. In de BSO is dat in een veilig groepsklimaat waarin vaste en vertrouwde pedagogisch medewerkers kinderen serieus nemen en naar ze luisteren. Naast een rijk aanbod wordt gezorgd voor voldoende ruimte voor eigen initiatief en ontspanning. Af en toe je vervelen kan je de ruimte geven voor nieuwe creativiteit.

BSO en pedagogiek

BSO is vrijetijdspedagogiek. Nederland kent leerplicht voor alle kinderen en een deel van die kinderen komt ook naar de BSO. We zijn dus aanvullend op thuis en onderwijs.

De meeste kinderen hebben ook buiten schooltijd een intrinsieke motivatie om iets nieuws onder de knie te krijgen. Onze rol is om die drang om de wereld te ontdekken goed te begeleiden. Dit betekent de juiste omgeving scheppen, interessante informatie aanreiken, vragen stellen die aanzetten tot nadenken, voorbeelden geven enzovoorts. Een aanbod dat past bij wat het kind aankan en interessant vindt.

Als een pedagogisch medewerker een kind door middel van de juiste vragen of instructies aanmoedigt en prikkelt dan leert het kind een vaardigheid beheersen die het kind zonder die hulp niet of pas later zou leren. Dit wordt ook wel het stimuleren van de zone van de naaste ontwikkeling genoemd.

We zijn actief op zoek naar samenwerking met en aansluiting op de scholen van de kinderen en streven naar een doorgaande lijn voor het kind tussen de verschillende opvoedingssituaties. Vrijetijdspedagogiek gaat over volwassen worden en leren verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf en voor de omgeving, de groep en de ruimte. Het ene kind heeft behoefte aan rust en bijkomen, het andere kind bruist van de energie en wil spelen en leuke activiteiten ondernemen. Wij bieden hier ruimte en mogelijkheden voor, zodat de kinderen op deze manier ook keuzes leren maken. Keuzes voor activiteiten en keuzes voor actief zijn of ontspannen en luieren.

Ook in de BSO volgen we de ontwikkeling van kinderen, vooral op het gebied van welbevinden, betrokkenheid en de ontwikkeling op sociaal-emotioneel gebied. Tegelijk hebben we aandacht voor de eigen interesses en (mogelijke) talenten van kinderen en de ontwikkeling van persoonlijke kwaliteiten.

Een open en geïnteresseerde houding

Pedagogisch medewerkers tonen oprechte interesse in de kinderen. We nodigen kinderen uit om een eigen mening te uiten en te verwoorden, naar elkaar en naar de pedagogisch medewerkers. Die mening nemen we serieus, er bestaan geen domme vragen. Als pedagogisch medewerker zijn we een rolmodel voor kinderen. We begeleiden kinderen ook in het luisteren naar elkaar, het respecteren van en vragen naar elkaars mening. Samen leren we om keuzes en meningen te beargumenteren en te onderbouwen. We hebben oog voor de uniciteit van ieder kind, voor zijn/haar eigen stijl, tempo, karakter. Daarnaast hebben we ook oog voor verschillen tussen jongens en meisjes, zonder daarbij in stereotypen te vervallen. Pedagogisch medewerkers kijken door de ogen van de kinderen naar wat een kind interesseert en gaan samen met de kinderen op onderzoek uit.

Democratie, gemeenschapszin en verantwoordelijkheid

De groep is een oefenplek voor democratie en een gemeenschap in het klein. We bespreken en organiseren zoveel mogelijk met de kinderen samen en zorgen ervoor dat iedereen zich gehoord en gezien voelt. Dit resulteert in betrokkenheid van de kinderen en zorgt ervoor dat het echt hun BSO is.

In de groep werken we aan respect en interesse voor elkaar. We voeren gesprekken, in grote en in kleine groepen. Hierin praten we over verschillen in waarden en normen en over (culturele en religieuze) verschillen in de samenleving en nodigen kinderen uit tot meedenken. We bespreken het waarom van beleefdheidsvormen en we laten de kinderen de voordelen van samenwerken ervaren. In de groep werken we aan een gedeelde verantwoordelijkheid. Kinderen delen de zorg voor de ruimte en we verdelen de taken in de groep (bijvoorbeeld bij opruimen en eten klaarzetten). De ruimte richten we zo in dat kinderen zelf hun weg kunnen vinden, activiteiten kunnen kiezen en materialen daarvoor kunnen pakken. Ook dat ze het zelf weer zo opruimen dat daarna een ander het kan vinden.

Als we kinderen verantwoordelijkheid willen leren nemen dan is het belangrijk dat wij vertrouwen hebben in de kinderen en dat we hen laten ervaren dat fouten maken mag. Ook kinderen op de BSO leren met vallen en opstaan. We werken vanuit een cultuur van procesgerichte complimenten en opbouwende feedback. Bij procesgerichte complimenten gaat het niet om het resultaat, maar om de moeite die kinderen ergens voor doen.

De afspraken en regels maken we samen. Daarbij betrekken we alle kinderen, ook de wat stillere kinderen nodigen we uit.

We helpen kinderen te leren omgaan met conflicten en zelf te werken aan oplossingen voor problemen. We zijn alert op pestgedrag en proberen dat te voorkomen. We spreken kinderen aan op hun gedrag en leren ze ook om dat bij elkaar te doen. Daarmee vergroten we de weerbaarheid van kinderen. Bij pesten ondersteunen we de kinderen om empathie te voelen voor degene die wordt gepest, verdiepen we ons in de 'pester' en bespreken de gevolgen van het pestgedrag. Indien nodig kunnen we daar diverse methodieken bij inzetten (pestprogramma, allerlei spelvormen).

Duurzaamheid

De wereld is groter dan alleen de eigen vestiging. Daarom nemen we de kinderen mee naar buiten, letterlijk en figuurlijk. We brengen in de groep onderwerpen in uit de actualiteit. We gaan met de kinderen de buurt in en onderzoeken wat de mogelijkheden zijn (bijvoorbeeld iets doen voor ouderen in het verzorgingstehuis, goede-doelen-acties). Zorg voor de omgeving betekent ook dat kinderen leren oog te krijgen voor duurzaamheid.

De natuur is belangrijk voor ons, voor onze ontwikkeling als mens en voor de ontwikkeling van de wereld. Dit wordt verder uitgewerkt in het pedagogisch werkplan van de vestiging.

Wennen

Voor nieuwe kinderen kan de overgang van thuis of van de dagopvang naar de BSO een grote stap zijn. We vinden het belangrijk dat kinderen vooraf aan de opvang bij ons komen wennen. Ook hun ouders mogen mee komen wennen. Op die momenten kunnen de pedagogisch medewerkers ook gelijk een goede band opbouwen met de ouder(s).

Waar mogelijk laten we meerdere kinderen uit een groep samen wennen. De kinderen die al wat langer in de BSO zijn vragen we om een nieuw kind te ontvangen en wegwijs te maken. Na zes weken vindt een evaluatiegesprek plaats tussen de mentor en de ouder(s) van het kind. Indien mogelijk sluit ook het kind aan bij het gesprek, zodat het kan vertellen hoe het de BSO ervaart. Wij vinden het

belangrijk dat kinderen en ook hun ouders zich prettig en op hun gemak voelen in de groep. Ouders zijn altijd welkom, zij kunnen altijd even blijven kijken of meedoen.

Plezier in talenten kennen en ontwikkelen

Bij talentontwikkeling gaat het erom dat kinderen weten wat ze graag doen, waar ze plezier in hebben en dat we ze de kans bieden om die gebieden verder te ontwikkelen. We doen aan alle kinderen een aanbod in alle ontwikkelingsdomeinen:

- Sociaal-emotionele en culturele ontwikkeling
- Taalontwikkeling en communicatie
- Rekenontwikkeling: ordenen, meten en rekenen
- Wereldoriëntatie
- Digitale geletterdheid: ICT-vaardigheden en mediawijsheid
- Kunstzinnige oriëntatie
- Motorische ontwikkeling: zintuiglijke ontwikkeling en kleine/fijne en grove/grote motoriek.

Stimuleren van groei en de brede ontwikkeling

Bij Zo kinderopvang stimuleren we kinderen in de brede ontwikkeling. Wij baseren ons activiteitenprogramma op de activiteitspin, zodat we aandacht schenken aan de verschillende ontwikkelingsgebieden en talenten van de kinderen. Door het werken aan de hand van de ontwikkelingsgebieden in relatie met het kindvolgsysteem kunnen we steeds goed zien waar de zone van naaste ontwikkeling ligt. De zone van naaste ontwikkeling houdt in dat we goed kijken naar wat het kind kan en wat het volgende stapje is in zijn/haar ontwikkeling en dat pedagogisch medewerkers hem/haar hierin stimuleren/ondersteunen. Wij kunnen hierop zo goed mogelijk aansluiten in ons handelen en met het activiteitenprogramma. De activiteiten passen binnen het thema en een thema duurt ongeveer 4 tot 6 weken.

De pedagogisch medewerkers krijgen in hun loopbaan bij Zo nascholing aangeboden die hun vaardigheden en kennis versterken rondom deze ontwikkelingsgebieden.

Het materiaal op de groepen is gericht op de verschillende ontwikkelingsdomeinen. Kinderen kunnen hier zelfstandig mee aan de slag. Daarnaast tonen we interesse in de kinderen, praten met ze en observeren waar hun belangstelling ligt. We bespreken de belangstellingen van de kinderen met elkaar en ontwikkelen met elkaar een thema met activiteiten in de zone van de naaste ontwikkeling van de kinderen. Om dat te kunnen doen, zorgen pedagogisch medewerkers ervoor dat ze goed op de hoogte zijn van de ontwikkelingsfasen van de basisschoolleeftijd en van de fase van ieder individueel kind.

Kinderparticipatie

De kinderen hebben bij het ontwerpen van een thema een grote inbreng. Binnen Zo maken we hierbij zo veel mogelijk gebruik van kinderparticipatie, waarbij de kinderen door inzet van verschillende werkvormen zelf invulling geven aan de activiteitenspin vanuit een bepaald denkkader, dat vooraf door de pedagogisch medewerkers is vastgesteld. In het pedagogisch werkplan van de vestiging staat beschreven hoe aan de kinderparticipatie vorm wordt gegeven.

De invulling vindt plaats met hun betekenissen (lente is in de ogen van de pedagogisch medewerker misschien de nieuwe natuur, en voor bepaalde kinderen vooral hooikoorts, of zwembad). Zo mogelijk geven we de kinderen een actieve rol in het organiseren: wat gaan we doen, wanneer en met wie, wat hebben we nodig, enzovoorts. Waarbij de pedagogisch medewerkers samen met kinderen bewaken dat er binnen een thema gevarieerde activiteiten zijn voor zowel de oudere als de jongere kinderen.

We streven naar een (horizontale) groepsindeling gebaseerd op de leeftijden van de kinderen. Het BSO-aanbod ziet er voor de jongste kinderen anders uit dan het aanbod en de omgang met kinderen boven de 8 jaar. Zij bevinden zich in een andere ontwikkelingsfase en hebben andere interesses.

Natuurlijk vinden er ook gezamenlijke activiteiten plaats. Hierbij ligt echter een ander doel ten grondslag. Denk hierbij aan sfeer van de groep en helpen van jongere kinderen.

Bij sommige activiteiten kunnen de leeftijden van de kinderen door elkaar heen lopen als gevolg van hun interesses. Voor de oudste BSO-kinderen bieden we waar mogelijk extra aandacht aan de doorgaande lijn naar het voortgezet onderwijs. We besteden aandacht aan het plannen van huiswerk, het zoeken naar balans tussen huiswerk en vrijetijd, leren fietsen naar en het bezoeken van de middelbare scholen.

Kinderen zijn vrij om al dan niet aan activiteiten mee te doen. De pedagogisch medewerkers houden daarbij in de gaten of ieder kind voldoende aan bod komt en ervaringen opdoet met de verschillende ontwikkelingsdomeinen. Als een kind kiest voor een thema of activiteit, dan zullen we het wel stimuleren om het af te maken of deel te nemen.

We inventariseren ook de talenten van de pedagogisch medewerkers (ontwikkelingsdomeinen waar ze affiniteit mee hebben) en waar mogelijk maken we daar gebruik van bij het ontwikkelen van het (activiteiten)aanbod. Door het organiseren van meerdaagse thema's kunnen de activiteiten meer worden uitgediept.

De locaties worden ondersteund door een activiteitencoördinator, zodat er een sprankelend BSO-activiteitsaanbod wordt georganiseerd. Talenten van medewerkers worden benut en uitgezet over de organisatie, zodat er zowel in de schoolweken als in de vakantieweken een doordacht activiteitsaanbod is passend bij de behoefte van de kinderen.

Daarnaast kunnen externe workshop- of activiteitsaanbieders worden ingezet en kan bijvoorbeeld een abonnement op Doen Kids of Jet-Net & Tech Net zorgen voor extra stimulering van talentontwikkeling. Zo hebben we ook aandacht voor de 21e-eeuwse vaardigheden als bijvoorbeeld ICT en techniek.

Vrij spelen en het activiteitsaanbod

Vrij spelen en georganiseerde activiteiten zijn beide belangrijke onderdelen van ons aanbod in de buitenschoolse opvang. Kinderen krijgen de keuze tussen meedoen met het activiteitsaanbod of zelf gaan spelen. Wij vinden het belangrijk om de balans tussen een georganiseerd activiteitsaanbod en vrij spelen te bewaken.

Het activiteitsaanbod draagt bij aan een afwisselende en interessante dagbesteding, maar moet niet zorgen voor een overgeorganiseerde dagbesteding waarin vrij spelen niet meer mogelijk is. Het georganiseerde activiteitsaanbod is een essentieel onderdeel van onze BSO. De pedagogisch medewerkers zorgen voor activiteiten (binnen en buiten) waaraan de hele groep of een gedeelte van de groep kan deelnemen. Ze brengen daarmee afwisseling in het programma waardoor de kinderen steeds weer uitgedaagd worden om nieuwe dingen te leren. De activiteiten sluiten aan bij de wensen en behoefte van de kinderen en ze bieden mogelijkheden voor kinderen om hun hobby 's te beoefenen en hun talenten te ontdekken.

Onze activiteitsspin helpt ons daarbij. Binnen het activiteitsaanbod gebaseerd op alle ontwikkelingsdomeinen zijn mogelijkheden voor workshops. Voor een aantal van de ontwikkelingsdomeinen hebben we pedagogisch medewerkers in dienst, vrijwilligers of betaalde workshopaanbieders die roulerend over de locaties workshops aanbieden als bijvoorbeeld muzieklles, natuurlessen, dansles, yoga, sport- en bewegingslessen, naailes of creatieve vaardigheden met kosteloos materiaal, technieklessen (leer je fietsband plakken), ICT-les (hoe maak ik een PowerPointpresentatie) enzovoorts. We werken vaak met meerdaagse thema's.

Soms werken we aan de hand van een programma als bijvoorbeeld het Nijntje Beweegprogramma voor de kleuters of kiezen we activiteiten vanuit het abonnement op Doen Kids, een inspiratie box met meer dan 2.000 BSO-activiteiten.

Dat verschilt per vestiging en staat beschreven in het pedagogisch werkplan van de vestiging. Met de oudere BSO-kinderen gaan we meer op stap (wereldoriëntatie), de wijde wereld in en bezoeken we onder andere bedrijven, een middelbare school en musea en nemen we, waar het kan, een kijkje achter de schermen.

Gezonde leefstijl en aandacht voor duurzaamheid

Uiteraard zorgen we in de BSO voor een gezond (binnen) klimaat, hebben we aandacht voor een gezonde leefstijl en voor gezonde voeding. Bij het ontwikkelen van verantwoordelijkheid voor jezelf hoort ook het zelf nadenken over en het kiezen voor een gezonde leefstijl.

We zien zorgmomenten (eten, drinken, hygiëne enzovoorts) dan ook tevens als ontwikkelmomenten en kansen voor kinderparticipatie. We praten over voeding, gezondheid en duurzaamheid en maken kinderen bewust van wat ze eten, waarom we een kraan niet laten lopen, waarom we materialen recyclen en afval scheiden en het waarom van goede hygiëne.

Veel naar buiten

Buitenspelen, natuurbeleving en voldoende bewegen zijn belangrijk voor de fysieke gezondheid, maar ook voor andere ontwikkelingsaspecten van kinderen (ruimtelijk inzicht, sociale competentie, natuurbeleving en respect voor natuur en milieu). Het maakt kinderen sterker en socialer en omdat bewegen goed is voor de gezondheid (het voorkomt overgewicht en verlaagt het stressniveau). Ook verhoogt het buitenspelen de prestaties en de cognitieve ontwikkeling. Daarnaast is het speelgedrag van kinderen in de natuur gevarieerder en creatiever dan binnen. Buitenspelen zorgt voor een sterk gebit en sterke botten en zorgt voor vitamine D die je aanmaakt door zonlicht. Kinderen bij Zo zijn veel buiten, zodat ze beter eten en slapen.

Uit onderzoek blijkt dat kinderen graag buitenspelen, maar soms wel een zetje nodig hebben om naar buiten te gaan. Daarom stimuleren we alle kinderen om elke dag naar buiten te gaan en maken we de buitenruimte (direct om de locatie, maar ook verder weg) aantrekkelijk.

Er is een (digitale) map vol met buitenactiviteiten in en over de natuur en we werken waar het kan samen met de sport/ voetbal club, de scouting en/of een milieu-educatiecentrum.

We gaan veel op avontuur in de wijk of in de stad. Van voetballen op het plein, getto golf in de wijk, ravotten in een park tot boodschappen doen voor een oudere mevrouw of meneer in de buurt.

Stimuleren van de zelfstandigheid

Niet alleen een gevoel van veiligheid, maar ook het ervaren van autonomie is voor elk kind een voorwaarde om zich te kunnen ontwikkelen. Kinderen kunnen geleidelijk steeds zelfstandiger opereren en willen dat ook. Het geeft hun een gevoel van competentie als zij dingen zelfstandig kunnen beheersen. Dat gaat vaak via vallen en opstaan. Onze pedagogisch medewerkers moedigen hen daarbij aan en bieden zo nodig hulp. Oefenen met zelfstandig handelen (bijvoorbeeld alleen buiten spelen of een appel schillen) helpt kinderen om zelfstandig en competent te worden. Onze pedagogisch medewerkers kennen de kinderen in de groep goed en zijn op de hoogte van de mijlpalen in hun ontwikkeling. Daarom kunnen zij kinderen goed begeleiden bij hun toenemende drang naar zelfstandigheid. Zij geven structuur en grenzen waarbinnen zelfstandigheid wordt gestimuleerd. Onze pedagogisch medewerkers hanteren de balans tussen beschermen en loslaten bij iedere leeftijdsfase weer anders. Zo lopen de kinderen geen te grote risico 's.

Met de kinderen die daar aan toe zijn, wordt een zelfstandigheidsverklaring afgesloten. Daarin wordt afgesproken wat het kind zelfstandig mag doen (bijvoorbeeld alleen van school naar de locatie komen, zonder direct toezicht spelen buiten de directie omgeving van de locatie, thuis de hond uitlaten enz.)

Risicovol spelen en onze 'zo veilig als mogelijk' - benadering

Risicovol spelen is spelen in een spannende en uitdagende vorm. Hoewel er een kans bestaat op vallen en bezeren creëert het ook de mogelijkheid om zeer waardevolle positieve ervaringen op te doen. Deze vorm van spel maakt dan ook deel uit van het spontaan spelen van kinderen. Door middel van risicovol spelen doen kinderen verschillende vaardigheden op. Uit onderzoek blijkt dat kinderen die leren omgaan met gevaar en risicovolle situaties beter risico 's kunnen inschatten dan andere kinderen. Kinderen maken in een gevaarlijke situatie betere (en dus veiligere) keuzes. Daarnaast draagt het bij aan het vergroten van het zelfvertrouwen van kinderen. Kinderen durven uitdagingen makkelijker aan te gaan. Het vergroot het doorzettingsvermogen en de zelfstandigheid van kinderen. Kinderen die risicovol spelen staan steviger in hun schoenen, hebben meer sociale vaardigheden en kunnen beter conflicten oplossen met leeftijdsgenoten. Naast al deze vaardigheden draagt risicovol spelen bij aan de fysieke ontwikkeling van kinderen. Bij risicovol spelen is een kind namelijk vaak fysiek bezig met bijvoorbeeld klimmen, rollen, slingeren, hangen, glijden enzovoorts. Dit is goed voor de motoriek, de balans, de coördinatie en het lichaamsbewustzijn.

Bij Zo zorgen we voor een goede balans tussen veiligheid en uitdaging. Uiteraard is het bieden van veiligheid van groot belang, daarentegen is de behoefte van kinderen om gestimuleerd, gepusht en aangemoedigd om risico 's te nemen net zo groot als de behoefte aan stabiliteit en veiligheid. Wij volgen daarom een 'zo veilig als mogelijk' – benadering waarin er balans is tussen veiligheid en de uitdagingen die geboden worden aan kinderen. Een benadering waarin kinderen uitdagingen geboden worden leidt uiteindelijk juist naar een veiligere omgeving voor kinderen. Tijdens dit risicovol spelen zijn de pedagogisch medewerkers in de nabijheid van het spel en ondersteunen de kinderen waar nodig. Ondersteunen betekent niet het voorkomen dat een kind soms valt of zich bezeert. Een kind leert namelijk veel meer als het zelf kan ontdekken en kan ervaren. Af te toe bezeren hoort erbij.

Kinderen met extra ondersteuningsbehoefte

Indien een kind een extra ondersteuningsbehoefte in de ontwikkeling laat zien die reden geeft tot zorg, gaan we altijd met ouders in gesprek. Samen maken we een plan van aanpak om de zorgen te verminderen. Eventueel kan onze interne zorgcoördinator hierbij ondersteunen. Soms kan een zorgprofessional, bijvoorbeeld een jeugdverpleegkundige of een logopedist de pedagogisch medewerkers coachen bij het geven van de juiste ondersteuning aan het kind. Dan verwijzen we de ouders door naar een passende instantie of vragen we met toestemming van ouders of de zorgprofessional kan meedenken.

Alle pedagogisch medewerkers worden jaarlijks (wettelijk verplicht) bijgeschoold in de meldcode kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag. Indien er zorgen zijn op dit gebied, krijgen de pedagogisch medewerkers en ouders ondersteuning van de zorgcoördinator die tevens aandachtsfunctionaris kindermishandeling is. Deze functionaris is extra geschoold om hierbij te ondersteunen.

Daarnaast kunnen ouders ook zelf met hun (opvoed)zorgen en vragen bij ons terecht voor advies. Voor meer informatie hoe wij omgaan met kinderen waarover we ons zorgen maken, verwijzen we naar onze procedure zorgkinderen en het protocol kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag (de meldcode).

Drie pedagogen: volwassenen, kindergroep en omgeving

Samenwerken met ouders

Werken in de kinderopvang is per definitie werken met kinderen en hun ouders. Zij zijn immers hun belangrijkste opvoeders en kennen hun kind het beste. Samen met ouders en school zijn we verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het kind. Deze ouderbetrokkenheid is van essentieel belang voor de cognitieve en de sociale ontwikkeling van het kind, voor de motivatie en het welbevinden. Bij Zo wordt er dan ook samengewerkt om het welzijn van het kind centraal te zetten. Want dat is wat ouders en pedagogisch medewerkers verbindt: zij willen allen het beste voor het kind. Wij willen graag aansluiten bij wat het kind thuis meemaakt. Andersom is het ook fijn voor een kind als de ouders weten wat er op de BSO is gebeurd en thuis daarom kunnen voortbouwen. Daarom zorgen de mentoren voor een goede informatie-uitwisseling bij het halen en brengen en vragen we ook aan de ouders om ons goed te informeren. Naast elkaar informeren zoeken we ook actief de samenwerking op. Zowel voor het welbevinden en de ontwikkeling van hun kind als bij de BSO zelf. Ouders worden geïnformeerd over veranderingen en worden gevraagd mee te denken over bepaalde beleidsdocumenten of activiteiten. De basis van deze gelijkwaardige samenwerking wordt gelegd tijdens het eerste contact tussen ouders en pedagogisch medewerkers op de vestiging. Ouders kunnen altijd een gesprek aanvragen met de pedagogisch medewerkers.

Mentor

Bij het intakegesprek informeren we de ouders en het kind wie de mentor is. De naam van de mentor wordt genoteerd in de ouderapp. De mentor is het aanspreekpunt van zowel de ouders als het kind. Het mentorschap biedt de pedagogisch medewerker de mogelijkheid om een veilige hechting met het kind aan te gaan. En het kind goed te kunnen volgen in het welbevinden en de ontwikkeling. Wij gebruiken hiervoor het kind volgsysteem "Mijn Paspoort".

De mentor bespreekt met de collega's hoe het gaat en voert met de ouders een evaluatiegesprek na de eerste zes weken, bij de overgang naar een andere groep en ten minste jaarlijks aan de hand van het ingevulde "Mijn Paspoort".

Voor kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte is ook de mentor de pedagogisch medewerker die hierover met de ouder(s) in gesprek gaat. Zie hiervoor onze procedure zorgkinderen.

Samenwerken met het basisonderwijs

De BSO 's van Zo Kinderopvang halen soms kinderen op van meerdere basisscholen. Ook voor de samenwerking met de basisschool geldt dat we streven naar wederzijdse uitwisseling en een goede doorgaande lijn zodat wij kunnen inspelen op wat er op school gebeurt en vice versa. In overleg met en met toestemming van de ouders bespreken we kinderen waarover wij ons zorgen maken. Wij zijn bekend met de pedagogische visie van de scholen en informeren scholen over ons pedagogisch beleid. Wij zijn op de hoogte van thema's en actualiteiten die op school spelen.

Huiswerk

Sommige kinderen krijgen huiswerk mee van school. BSO is vrije tijd, huiswerk moet in de vrije tijd gemaakt worden. De BSO biedt, omdat we een aanvulling zijn op de thuissituatie en de school, gelegenheid aan kinderen om het huiswerk op de vestiging te maken. In overleg met het kind, school en ouder kunnen we daarover afspraken maken.

De pedagogisch medewerker als rolmodel

Bij Zo Kinderopvang is iedereen in ontwikkeling. Als je zelf niet in ontwikkeling blijft, kun je kinderen niet goed verder helpen in hun ontwikkeling. We gaan uit van elkaars krachten en talenten. Binnen de Zo teams streven we ernaar dat verschillende talenten binnen een team vertegenwoordigd zijn. Zo kunnen we een gevarieerd aanbod creëren voor de kinderen. De pedagogisch medewerkers kennen de omgeving van hun locatie, zodat ze de kinderen mee kunnen nemen in hun eigen buurt, wijk en verder.

De pedagogisch medewerkers vervullen een voorbeeldfunctie voor de kinderen. Ook de pedagogisch medewerkers krijgen dus de ruimte om zelf initiatief en verantwoordelijkheid te nemen en ook zij mogen dus fouten maken. Zo Kinderopvang verwacht van haar pedagogisch medewerkers dat zij zelf aangeven wat hun ontwikkelbehoefte is. In overleg met de vestigingsmanager brengen zij in beeld, zowel voor hun groep als individueel voor henzelf op welke punten zij zich willen ontwikkelen. Daarbij krijgen zij ondersteuning van een pedagogisch coach. Zie hiervoor de procedure inzet pedagogisch coach.

We gebruiken het instrument Video Interactie Begeleiding (VIB) om pedagogisch medewerkers inzicht te geven in hun eigen pedagogisch handelen ten aanzien van de kinderen. Pedagogisch medewerkers beschikken zo steeds beter over de interactievaardigheden zoals bijvoorbeeld het bieden van emotionele veiligheid, respecteren van de autonomie van een kind, het bieden van structuur, en het stellen van grenzen en praten met kinderen.

Groep /andere kinderen en groepsstabiliteit

Zo Kinderopvang werkt zo veel mogelijk met een leeftijdsgerichte (horizontale) groepsindeling. Kinderen hebben een voorkeur voor leeftijdsgroepen. Voor kleuters is het prettiger en veiliger om een eigen ruimte te hebben. Voor oudere kinderen is het prettiger geen rekening te hoeven houden met de jongste kinderen.

Kinderen in de BSO beschikken per groep over een eigen basisgroepsruimte. De inrichting (activiteitenplekken) kan over meerdere groepsruimten, hal, gezamenlijke atelierruimte in een school, rustige huiswerkruimte e.d. verspreid zijn. In dat geval kunnen de kinderen ook buiten de eigen ruimte met kinderen van andere groepen samenspelen. De hele basisgroep is een groot aantal voor de meeste aangeboden activiteiten. Daarom bieden pedagogisch medewerkers de meeste activiteiten aan in kleine groepen.

Soms moeten groepen worden samengevoegd. We hanteren daarbij om zoveel mogelijk stabiliteit te bewaren de 'drie pedagogen':

- Vaste pedagogisch medewerker
- Vaste samenstelling in kinderen
- Vaste groepsruimte

Door ernaar te streven dat er minimaal twee van de 'drie pedagogen' worden gehanteerd, zorgen we ervoor dat kinderen zich veilig kunnen voelen. De samenstelling van de basisgroepen, vaste gezichten en de roosters met de 3 uursregeling zijn opgenomen in de bijlage van het pedagogisch werkplan.

Omgeving / ruimte / inrichting / materialen

De groeps- en buitenruimte wordt ook wel de derde pedagoog genoemd omdat een goed ingerichte binnen- en buitenruimte de voorwaarden scheppen voor veiligheid, welzijn en voor het leren van de

kinderen. Een goed ingerichte ruimte nodigt kinderen uit tot spelen, ontdekken en gezellig of rustig samen of alleen zijn. We zorgen voor een uitdagende omgeving en aanbod voor alle leeftijden. Zowel in de binnen- als in de buitenruimte, zo kunnen alle activiteiten in beide ruimtes worden aangeboden. De buitenruimte heeft net als binnen een grote speel- en leerwaarde. De buitenruimte zorgt voor veel motorische en onderzoeks-ervaringsmogelijkheden. Om de speel- en leerwaarde van de binnen- en buitenruimte te benutten gaan we elke dag naar buiten met de kinderen.

De binnenruimte is gezellig en huiselijk. We richten de ruimten zo in dat hij rust uitstraalt en uitnodigt om op verkenning uit te gaan en verschillende activiteiten uit te voeren.

Verwijzingen:

Een aantal van onderstaande items moet volgens IKK in het pedagogisch beleidsplan of in het vestiging-specifieke pedagogisch werkplan worden beschreven. Zo kiest echter voor een kort en bruikbaar overkoepelend pedagogische beleidsplan en een kort en bruikbaar pedagogisch werkplan waarmee pedagogisch medewerkers makkelijk kunnen werken met verwijzingen naar alle onderstaande items. De onderstaande documenten zijn op te vragen bij de vestigingsmanager.

- Procedure inzet pedagogisch coach
- Kindvolgsysteem (Mijn Paspoort)
- Werkinstructie kindvolgsysteem (Mijn Paspoort)
- Procedure zorgkinderen
- Protocol kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag
- Ziektebeleid
- Vaccinatiebeleid
- Voedingsbeleid
- Opleidingsbeleid
- Afspraken rondom ruildagen zijn opgenomen in de algemene leveringsvoorwaarden
- Uitstapjesbeleid
- Stagebeleid